

حکایت همچنان باقی است

گفتگو با خانم داربر، عامل ذی حساب اداره کل بورس، درباره مشکلات مالی این اداره

* خانم داربر، قرار بود بودجه‌ای به اداره کل بورس تخصیص یابد تا مشکلات مالی این اداره که از سال گذشته آغاز شده است حل و یا کمتر شود. آیا این بودجه رسیده است؟

قرار شد از طرف ریاست جمهوری هفت میلیون دلار به اداره بورس کمک شود. ولی این مبلغ را با نرخ هر دلار ۵۹۵ تومان به ما داده‌اند که در واقع، با این نرخ، این مبلغ حدود چهار میلیون و هفتصد هزار دلار می‌شود. نرخ آزاد ارز الان حدود ۸۷۰ تومان است. دو سال پیش یارانه ارزی برقرار شد؛ به ازای هر دلار آمریکا دولت به ما ۵۹۵ تومان یارانه می‌دهد و مابه‌التفاوت این مبلغ تا نرخ روز و کارمزد آن را ما از حساب ۱۱۳/۵۰۱، که مربوط به اعزام دانشجویان است، تأمین می‌کنیم. ما قبلاً ارز را به نرخ ۱۷۵ تومان به دانشجویان می‌دادیم که بعد از برقراری این یارانه این نرخ ۲۱۰-۲۱۵ تومان، بسته به نرخ روز ارز، شد.

سال پیش، با افزایش نرخ ارز، نرخ یارانه ارزی هر دلار ۶۲۰ تومان شد. امسال هم می‌خواستند این نرخ را بالاتر ببرند منتها ما می‌توانستیم با نرخ پارسال هم کار کنیم چون ما همیشه در بخش یارانه ارزی مشکل داریم نه در مابه‌التفاوت چون دست ما در این قسمت باز است ولی یارانه را، مثلاً با نرخ ۶۲۰ تومان، بیش از ۲۰ میلیون تومان به ما پرداخت نمی‌کنند. امسال هم یارانه ۶۲۰ تومان بود ولی این ۷ میلیون دلار کمک ریاست جمهوری با نرخ ۵۹۵ تومان به ما پرداخت شد. مابه‌التفاوت هم به ما داده نشده و مبلغ مابه‌التفاوت هم باید صرف هزینه‌های اداره شود و اگر از این محل خرج کنیم شاید در مصارف دیگر کم بیاوریم.

حال، نامه‌ای مشترک به امضای وزیر علوم و وزیر بهداشت نوشته شده است (به وزارت بهداشت هم ۳ میلیون دلار کمک شده است). در این نامه قید شده است که مابه‌التفاوت این مبلغ را هم ریاست جمهوری یا سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی از جایی تأمین کنند. تخصیص این مبلغ چند روز پیش آمده است و فعلاً نزد ذی‌حساب وزارتخانه است و گفته شده که ما مشخص کنیم که مابه‌التفاوت را از کجا تأمین می‌کنیم و تا این موضوع مشخص نشود این مبلغ پرداخت نمی‌شود.

ما هر سال، در ابتدای سال، مشکلات سال قبل را بررسی می‌کنیم تا آنها را مشخص کنیم و اصلاحاتی انجام دهیم. سالهای پیش تا سازمان مدیریت بودجه علی‌الحساب به اداره بدهد و بعد از آن تخصیص سه ماهه را پرداخت کند، سه ماهه اول سال تمام می‌شد و ما وارد سه ماهه دوم می‌شدیم. امسال پس از نامه‌نگاریهای فراوان با سازمان مدیریت

قرار شد ما تخصیص بودجه را شش ماهه بگیریم. در اواخر خرداد تخصیص شش ماهه پرداخت شد؛ یعنی از ۲۰ میلیون دلار بودجه سالانه ۱۰ میلیون دلار پرداخت شد. ۹ میلیون دلار صرف مقرری شش ماهه اول و یک میلیون دلار صرف اعزام شد که باز برای اعزام بودجه کم آوردیم که ذی‌حساب مجدداً یک میلیون دلار به ما کمک کرد تا تخصیص‌ها برسد. تخصیص‌های سه ماهه سوم تازه چند روزی است که رسیده است که هنوز پول آن به حسابهای ما واریز نشده است. ۱۶ درصد ۵۰ درصد بودجه باقی مانده برای سه ماهه دوم داده شد که چیزی حدود ۲/۵ میلیون دلار است. در حالی که مقرری شش ماهه دوم حدود ۹-۱۰ میلیون دلار است. ما با این ۲/۵ میلیون چه کار می‌توانیم بکنیم؟ هزینه کجا را پرداخت کنیم؟ به سایر دستگاهها؟ دانشجویان هزینه شخصی؟ دانشجویان فاقد سرپرستی؟ دفاتر سرپرستی؟ به کجا؟ صدای اعتراض همه هم بلند شده است.

* مگر قرار نبوده بودجه شش ماهه تخصیص یابد؟ چرا سه ماهه شده است؟

شش ماه اول قرار شد شش ماهه و شش ماهه دوم به صورت دو نوبت سه ماهه پرداخت شود. دکتر رحمتی مجدداً با دکتر صدیقی در سازمان مدیریت صحبت کرده‌اند که اگر ممکن باشد سه ماهه چهارم هم به ما پرداخت شود و این تخصیص هم شش ماهه شود که هنوز نتیجه‌ای حاصل نشده است. اگر وضع به همین منوال باشد باز ما در تأمین هزینه‌های خود

با مشکل مواجهیم چون آن ۷ میلیون را هنوز نگرفته‌ایم و با ۲/۵ میلیون هم کاری نمی‌توانیم انجام دهیم. ارباب رجوع هم مرتباً تماس می‌گیرند یا مراجعه می‌کنند یا ای میل می‌فرستند که "ما را دریابید." ما چه جوابی می‌توانیم به آنها بدهیم؟ در حالی که این دانشجویان، به جز مقرری ما، هیچ درآمد دیگری هم ندارند.

* آقای دکتر ظریفیان، در مصاحبه‌ای که در شماره قبلی نمود با ایشان انجام دادیم، گفتند که مسئله در حال حل شدن است؛ پس چه شد؟

بیشتر روی هفت میلیون دلار حساب باز کرده بودند که الان چهار میلیون و هفتصد هزار دلار شده است که آن را هم به ما نمی‌دهند.

۱۶ درصد ۵۰ درصد بودجه باقی مانده برای سه ماهه دوم داده شد که چیزی حدود ۲/۵ میلیون دلار است. در حالی که مقرری شش ماهه دوم حدود ۹-۱۰ میلیون دلار است. ما با این ۲/۵ میلیون چه کار می‌توانیم بکنیم؟

* یعنی اگر نتوانید ما به التفاوت را تأمین کنید این بودجه را به شما نمی‌دهند؟

تا به حال که ندادند مگر این که در جلسه آتی ستاد بودجه این مشکل حل شود.

* مشکل فقط در پرداخت مقرری است یا در اعزام هم وجود دارد؟ با این اوصاف امسال اعزامی نداشته‌اید؟

چرا؛ امسال اعزام داشته‌ایم؛ برای دوره تحقیقاتی ۱۳۳ نفر و برای بورس کامل ۱۹۳ نفر از ابتدای امسال اعزام کرده‌ایم.

* پس این کمبود بودجه شامل حال این افراد هم می‌شود؟

بله؛ شامل حال همه افراد می‌شود. دانشجویانی داریم که با هزینه شخصی رفته‌اند و فقط از یارانه ارزی ما استفاده می‌کنند که ما فعلاً نمی‌توانیم این یارانه‌ها را پرداخت کنیم. سرپرستی‌های ما مثلاً در استرالیا، با مشکل مواجهند؛ شهریه‌ها پرداخت نشده؛ مقرری‌های پرداخت نشده و برای سرپرستی‌ها هم پولی نمانده است.

* از طرف دانشگاهها مشکلی ایجاد نشده است؟

بله؛ مشکل ایجاد شده است منتها سرپرستی‌ها تا به حال به صورت دوستانه برطرف کرده‌اند ولی به هر حال دیر رسیدن پول برایشان مشکل ساز است. مثلاً سرپرستی دانشجویان در انگلیس می‌گوید که ما تا به حال با وعده و وعید پیش رفته‌ایم و گر نه دانشجویان را اخراج می‌کنند. به هر حال این مسائل معمولاً با دکتر رحمتی مطرح می‌شود.

* با این اوصاف پس از این اعزام خواهید داشت؟

اگر وضع به همین منوال باشد، تا آخر سال اعزام نخواهیم داشت. ولی اگر ۷ میلیون دلار داده شود شاید فرجی شود و بتوانیم چند نفری را که از قلم افتاده بودند اعزام کنیم.

* سر جمع کمبود بودجه امسال چقدر است؟

اگر این ۷ میلیون را کامل به ما بدهند، امسال کمبود چندانی نداریم. اگر تخصیص بودجه سه ماهه سوم و چهارم داده شود، می‌توانیم شهریه شش ماهه دوم را پرداخت کنیم و با ۷ میلیون دلار هم می‌توانیم شهریه معوقه سال گذشته و شهریه‌های امسال را پرداخت کنیم. مشکل فعلی ما تأمین سریعتر مابه‌التفاوت است. این مشکل بر طرف می‌شود ولی زمان می‌برد. ولی دانشجویی که برای ما می‌نویسد: "به داد من برسید" نمی‌تواند چندان صبر کند. این فرد در خارج روی کمک چه کسی می‌تواند حساب کند؟ بسیاری از دانشجویان، مخصوصاً در دوره‌های تحقیقاتی، به خاطر مشکلات ارزی ما برمی‌گردند و با توجه به این که خانواده این افراد هم

همراهشان هستند، دچار مشکلات زیادی می‌شوند. این جا هم که می‌آیند نمی‌توانیم شهریه را به آنها پرداخت کنیم چون ارزی نداریم. تعدادی از ارباب رجوعهای ما تکراری‌اند و هر روز به انحای مختلف پیگیر کارشان هستند.

* به هر حال مسئله عجیبی است. به قول دکتر ظریفیان کمبود بودجه اداره بورس در مقابل بودجه مملکت چیزی به حساب نمی‌آید؛ حال چرا این قدر در پرداخت آن تعلل می‌شود جای سؤال دارد.

ما الان پول و اعتبار داریم؛ ما تاکنون ده میلیون دلار گرفته‌ایم و ده میلیون دیگر اعتبار داریم؛ ولی این اعتبار آن قدر دیر می‌رسد که دانشجو مجبور می‌شود برگردد.

* نمی‌توانند این پول را فعلاً علی‌الحساب پرداخت کنند تا تکلیف مابه‌التفاوت مشخص شود؟

به هر حال معاون پشتیبانی وزارتخانه باید فکری کند چون آنها با خزانه و دارایی و سازمان مدیریت ارتباط دارند. در حالی که دکتر رحمتی مجبور می‌شود که شخصاً از طریق مثلاً دکتر صدیقی در سازمان مدیریت کار را پیگیری کند. اینجا همه به دنبال رفع مشکل هستند و زحمت می‌کشند ولی نتیجه‌ای برای دانشجو در بر ندارد. نتیجه برای دانشجو مهم است و اگر کار به نتیجه نرسد گله می‌کنند. دانشجو با زحمت بسیار و پرداخت هزینه بالا برای پذیرش، که به عهده خود دانشجو است، و حتی پرداخت اجاره خانه نمی‌تواند برود چون هنوز حکم او را صادر نکرده‌اند چون بودجه نیست. از آن طرف هم به او اعلام می‌کنند که اگر تا فلان تاریخ مراجعه نکند بورس او باطل می‌شود. مجبور می‌شود با هزینه خود برود که این هم مشکل ساز

بسیاری از دانشجویان، مخصوصاً در دوره‌های تحقیقاتی، به خاطر مشکلات ارزی ما برمی‌گردند و با توجه به این که خانواده این افراد هم همراهشان هستند، دچار مشکلات زیادی می‌شوند

است. دانشجویی داشتیم که با هزینه شخصی به آلمان رفت و در آن جا دچار ناراحتی کلیوی شد در حالی که هزینه درمان را پیش‌بینی نکرده بود و چون حکمش هم صادر نشده بود نمی‌توانست از حمایت اداره برخوردار شود. دانشجویان آنجا به همراه هم هزینه را تأمین کرده بودند و دفتر سرپرستی هم مقداری به او قرض داد. این مشکلات هم وجود دارد. برای وجهه ما هم خوب نیست. دانشجویی که باید ارج و قرب داشته باشد با این مسائل مواجه می‌شود و مجبور می‌شود مثلاً از استاد خود قرض بگیرد و این گونه به وجهه دانشجو و نظام خدشه وارد می‌شود.

* بالاخره باید کاری کرد. این مشکلات دائم از این سال به سال بعد حواله و روی هم انباشته می‌شوند. باید فکری اساسی کرد.

ما از پارسال ۳/۵ میلیون دلار (و در واقع چهار میلیون و دویست هزار دلار که ما از ابتدا ۳/۵ میلیون اعلام کرده بودیم و همین مقدار هم دریافت کردیم) بدهی شهریه داریم که از این ۷ میلیون دلار باید این بدهی را تأمین کنیم. از دفاتر سرپرستی خواسته‌ایم از مانده‌های خود این مبالغ را پرداخت کنند در حالی که این مانده‌ها هم باید به حساب خزانه برگردد و در واقع ما به خزانه هم بدهکار می‌شویم. از آن طرف ذی‌حسابی ما را تحت فشار قرار می‌دهد که مانده‌ها را برگردانیم و قانوناً هم باید این کار را بکنیم منتها با همین مانده‌ها تا حدی توانسته‌ایم مشکلات را رفع کنیم. باز از طریق دفاتر سرپرستی توانسته‌ایم تا حدی مشکلات را حل کنیم ولی دانشجویان ما در دانمارک، سوئد، نروژ و ژاپن که دفاتر سرپرستی نداریم چه بکنند؟

از طرفی مشکل ما فقط مالی نیست. ما در درون سیستم خود هم مشکل داریم. در آغاز کار من، این جا یازده پرسنل داشت و الان فقط دو نفر باقی مانده است و دو دانشجو که نیمه وقت می‌آیند که با این حجم کار با این تعداد نفرات چه می‌توان کرد؟ این فشار به سیستم هم منتقل می‌شود. یعنی از کوچکترین تا بزرگترین جزء سیستم دارای ایراد است.

* همه اینها هم تقریباً به کمبود بودجه بر می‌گردد.

بله؛ بارها این را گفته‌ایم ولی وقتی بودجه‌ای برای جذب نیروی جدید نیست چه می‌توانیم بکنیم؟ کار من به عنوان عامل ذی‌حساب در واقع نظارت است در حالی که بسیاری از کارهای دیگر را هم باید انجام دهم: رسیدگی به لیستها، درج پذیرش در کامپیوتر، استخراج آمار، انجام تسویه حسابها و با این حجم کار چه می‌توان کرد؟ وقتی این مشکلات جزئی حل نمی‌شود چطور می‌توان توقع داشت که مشکل کل سیستم

دانشجویی که باید به فکر تحصیل و کسب علم باشد دائم نگران نرسیدن مقرری و شهریه است. هزینه‌ها در آنجا قطعی و غیرقابل اغماض اند و باید پرداخت شوند

حل شود؟

* فکر می‌کنید برآورد بودجه شما در سال آینده چقدر باشد؟

هنوز برآورد نکرده‌ایم و در واقع وقتی نیاز ما به بودجه به طور کامل تأمین نمی‌شود چگونه می‌توان برآورد کرد؟ مشکل ما از دوسال پیش و با کم شدن ناگهانی اعتبار بودجه اداره کل بورس شروع شد و تا امروز ادامه پیدا کرد. بودجه ما به همراه رشد اعزام دانشجو رشد نکرد و عوارض آن تا به امروز باقی است. تعداد اعزامها و شهریه‌ها افزایش داشته و با تصویب آیین‌نامه بورس همراه و پرداخت مقرری به دانشجویانی که همسرانشان تحصیل می‌کنند و پرداخت شهریه فرزندان از سال ۸۱ و افزایش مقرریها در سال ۸۱ هزینه‌های ما بالا رفت. در حالی که برای سال ۸۱ پیش‌بینی بودجه ما ۲۷/۵ میلیون دلار

بود، سازمان مدیریت ۱۸ میلیون دلار بیشتر به اداره تخصیص نداد. این مابه‌التفاوت از کجا باید تأمین می‌شد؟ مشکل ما از آن زمان آغاز شد و ما شروع به وصله و پینه بودجه کردیم و هر سال هم به این مشکل اضافه می‌شود. مثل این است که چند چاله داشته باشیم و برای پر کردن آنها از این چاله به آن چاله بریزیم؛ به این صورت مشکل ریشه‌ای حل نمی‌شود. به نظر من کم کردن اعتبار اداره کل بورس در سال ۸۱ قدری

غیرکارشناسانه بوده است. در حالی که باید به آمارهای اعزام و افزایش هزینه‌های ما توجه می‌شد. از طرفی ما با نوسانات ارزی و افزایش نرخ یورو نسبت به دلار مواجه شدیم. در حالی که ارز ما به صورت دلار تأمین می‌شود، هزینه‌های دانشجویان اروپا را باید به یورو، که چیزی حدود ۱/۲ برابر از دلارگران‌تر است، پرداخت کنیم. سال ۸۲ نوسانات ارزی چیزی حدود ۲/۵ میلیون دلار تأثیر منفی بر بودجه ما گذاشت.

* پیش‌بینی نشده است که برای کشورهای اروپایی ارز به صورت یورو دریافت شود؟

نه؛ فعلاً که به دلار پرداخت می‌شود. منتها آمار ضررهای این نوسانات ارزی را ارائه داده‌ایم تا فکری به حال آن شود. فقط یورو نوسان نداشته است؛ دلار استرالیا و پوند انگلیس هم نسبت به دلار نوسانات زیادی داشته‌اند و بیشتر دانشجویان ما هم در اروپا، خصوصاً انگلستان، استرالیا و کانادا تحصیل می‌کنند.

* در پایان اگر حرفی هست بفرمایید.

مشکل همین‌هاست که گفته شد. به دلیل کمبود بودجه نمی‌توانیم لیست‌های پرداخت مقرری را بفرستیم و برای به زمین نماندن کار، آنها را به صورت صوری می‌فرستیم شاید سرپرستی‌ها بتوانند به این دانشجویان وام بدهند که مقدار آن هم محدود است و دانشجویی که باید به فکر تحصیل و کسب علم باشد دائم نگران نرسیدن مقرری و شهریه است و وضعیت آن جا هم به این صورت نیست که با من بمیرم، تو بمیری بتوان مهلتی گرفت و مثلاً پرداخت کرایه‌خانه را به عقب انداخت. هزینه‌ها قطعی و غیرقابل اغماض‌اند و باید پرداخت شوند. به هر حال این مشکلات باعث افت تحصیلی دانشجویان می‌شود. نظر سازمان مدیریت این است که با این تخصیص اخیر قاعدتاً مشکلات ما حل می‌شود و ما می‌توانیم اعزامها را از سر بگیریم؛ در حالی که از این گرفتاریهای ما خبر ندارند و از این که بخشی از این بودجه باید صرف پرداخت بدهکاریهایی قبلی ما شود. دانشجویان هم از این مسائل خبر ندارند و فقط خبر رسیدن اعتبار را می‌شنوند و حل نشدن مشکل آنها را به اعتراض وا می‌دارد. آنها فکر می‌کنند که مشکل مربوط به اداره بورس است در حالی که نیست. الان میزان یارانه ما منفی است و ما بوجه‌ای نداریم و تخصیص پرداخت شده هم فعلاً در دست ذی‌حسابی وزارتخانه است و به ما پرداخت نشده است. این ناهماهنگی‌ها بین بخش‌های مختلف هم مشکلات را پیچیده‌تر می‌کنند. ■

مشکل ما از دوسال پیش و با کم شدن ناگهانی اعتبار بودجه اداره کل بورس شروع شد و تا امروز ادامه پیدا کرد. بودجه ما به همراه رشد اعزام دانشجو رشد نکرد و عوارض آن تا به امروز باقی است